

protulisse, et alia multa in favorem hujus sententiae probabiliter Bellarminus conjectat. Quæ tamen non ita est accipienda, ut credamus, Evam excusari posse ab omni culpa contra præceptum fidei, quia judicium illud falsum, in quo decepta fuit, contra fidei doctrinam fuit, et leviter atque imprudenter illud tulit: ergo saltem ex ignorantia culpabili in ea credulitate peccavit: ergo aliquam culpam contra obligationem fidei commisit. Nihilominus tamen probabiliter excusatur a propria infidelitate, seu hæresi, quia non cum pertinacia erravit, quoniam non animadvertisit, fucum illum verborum daemonis fuisse contrarium verbo Dei, et testimonio ejus. Atque hoc modo conciliantur dicta Patrum, et solvuntur rationes dubitandi in principio positæ, ut facile consideranti patebit.

26. *Tertium Eva peccatum comedio vetita.* — *Quartum Eva peccatum scandalum quinta excusatio, quæ venialis videtur.* — Post hæc vero duo præcipua peccata, quæ interius in mente Evæ consummata sunt, secutum est tertium per internum etiam desiderium inchoatum, opere vero consummatum, comedendo de ligno vetito. Et hoc significant illa verba: *Vidit mulier, quod bonum esset lignum ad rescendum, et pulchrum oculis, aspectuque delectabile, et tulit de fructu illius, et comedit.* De quo peccato nihil fere novi dicendum superest. Nam supra explicando præceptum a Deo impositum primis hominibus, explicatum est, quam gravis culpa fuerit ejus transgressio, tam ex genere suo, quam ex individuo. Declaravimus etiam varias malitias, quæ in illo exteriori actu inventæ sunt, quarum præcipua fuit inobedientia, quæ licet alioqui generalis, et quasi materialis esse soleat, in illo tamen actu propter modum prohibitionis, et præcipuum intentiōnem prohibentis, formalis, et præcipua fuit. Illi autem conjuncta fuit malitia gulæ propter materiæ qualitatem et conditionem. Et ita has duas malitias agnoscit in illo actu D. Thomas, 2, 2, q. 163, art. 1, ad 1 et 2. Augustinus vero plures alias malitias in illo peccato considerat, ut rapinæ, homicidii sui ipsius, et alias similes, quæ fortasse non secundum proprias species, sed virtute, vel materialiter in eo actu inventæ sunt, de quibus etiam nonnulla in superioribus diximus. Post hæc vero peccata secutum est gravissimum peccatum scandali contentum in illis verbis, *dedit viro suo.* Quibus tandem addi potest excusatio peccati, quam adhibuit cum a Deo fuit reprehensa. Sed forte in ea excusatione non fuit mortalis malitia, ut inferius agentes de peccatis Adæ notabimus.

CAPUT III.

UTRUM INITIUM PECCANDI IN ADAMO, FUERIT SUPERBIA.

1. *Negat Scotus putans id peccatum fuisse inordinatum affectum erga uxorem.* — *Suadetur primo ex verbis Adæ.* — Dicendum sequitur de peccatis Adæ, et de ordine, ac modo, quo illa commisit. In qua re præcipua quæstio inter scholasticos est, an primum Adæ peccatum fuerit superbiam. Nam Scotus, in 2, distinct. 21, quæst. 2, negat primum Adæ peccatum fuisse appetitum excellentiæ, sed illud dicit, fuisse excessum amoris erga uxorem, nam plus, quam Deum, illam dilexisse videtur, quando quidem ne illi displiceret Dei mandatum transgressus est. Quæ sententia suaderi potest primo ex verbis ipsius Adæ, nam cum a Deo de peccato suo argueretur, respondit: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedi.* Per quæ verba se tacite excusavit, quod amore suæ sociæ ductus petitioni ejus consenserit, per quam excusationem, velit, nolit, inordinatum amorem uxoris confitetur, et se excusando accusat, ut dixit Augustinus 14, de Civitat., cap. 14, in ea vero excusatione solum affectum uxoris, ut primam originem, seu malitiam sui lapsus cognoscit. Quin etiam Deus hoc admittere videtur respondens Adæ: *Quia audisti vocem uxoris tuæ, et comedisti,* etc. Per quæ verba nullam aliam priorem culpam in Adamo declarat, aut punit.

2. *Secundo ex Augustino.* — Secundo favet huic sententiæ Augustinus, lib. 11, Genes. ad litt., c. 42, ubi ait, Adamum non carnis viceum concupiscentia, sed amicibili quadam benevolentia erga uxorem, Deum offendisse. *Noluit enim (inquit) eam contristare: quam credebat posse sine suo solatio contabescere si ab ejus alienaretur animo, et omnino illa interire discordia.* Et adjungit exemplum de Salomone, qui amore mulierum idola colebat, quamvis non crederet illis esse serviendum. Quo exemplo utitur etiam lib. 14, de Civit., cap. 11, dicens: *Adam non tanquam verum loquenti credidisse Ewæ, sed sociali necessitudine paruisse.* Et inferius addit, quod *Adam sciens, ac prudens peccavit, ne uxori displiceret.* Sed inexpressus divine severitatis, inquit, in eo falli potuit, ut veniale crederet esse commissum.

3. *Tertio ratione.* — Tertio argumentor ratione Scotti, quia primum peccatum Adæ non fuit ex amore sui: ergo non fuit peccatum su-

perbiæ, nam, ut supponit Scotus, appetitus superbiæ est nimius amor sui. Antecedens probat ex differentia inter Angelum et hominem, nam Angelus primo intelligit se, et ideo primo potuit peccare per superbiam, nimium amando se: homo autem prius alia objecta sensibilia intelligit, quam se, et ideo non potuit primo peccare ex nimio amore sui. Unde ulterius concludit, peccasse primo ex nimio amore uxoris, quia non habuit aliud objectum sensibile, quod ad peccandum eum excitaret. Præser-tim, quia primum peccatum non poterat esse ex amore proprii commodi, ut præcedens ratio probat: ergo esse debuit ex amore benevolentiae alterius personæ, quæ etiam esset objectum sensibile, tunc autem non erat alia, nisi propria uxor: ergo peccavit primo Adam per nimiam benevolentiam Evaæ.

4. *Affirmativa pars communis.* — Contraria sententia est D. Thomæ, dicta q. 163, art. 2, et communis theologorum cum Magistro in 2, dist. 22, ubi specialiter Ægidius, quæst. 2, et Durandus, quest. 1. Qui omnes affirmant primum Adæ peccatum superbiam fuisse. Et hæc sententia nobis probanda est, quia est conformior Scripturis et sanctis Patribus, quia vero ejus intelligentia, et probatio pendet ex objecto, quod potuerit Adam primo appetere per superbiam, ideo prius explicandum est, utrum Adam tale objectum haberit, aut habere potuerit. Et quia objectum hujusmodi per extēnam tentationem, et suggestionem proponi debuit, ideo sicut in lapsu Eva fecimus, ita in Adamo explicandus est modus tentationis, et progressus ejus, ita enim et de objecto superbiam, et de initio, et progressu, quem Adam in peccando habuit, constabit.

5. *Prima suppositio.* — *Contra illam facit Cajetanus.* — *Improbatur tamen Cajetanus.* — Primo ergo suppono, Adam prius quam Eva tentaretur, nihil peccasse. Hoc per se satis verisimile est, et ex dictis de initio peccandi ipsius Eva a fortiori ostendi potest. Existimat autem Cajetanus, Genes. 3, circa illa verba, *deditque viro suo,* Adam peccasse, antequam mulier illi cibum offerret. Putat enim Evam in præsentia Adæ de cibo comedisse, quod colligit ex eisdem verbis, quæ in Hebraeo sic habent, *deditque viro suo secum.* Quæ particula secum superflua esset, inquit, nisi per eam indicaretur, quod cum Eva comedet, vir ei præsens aderat, et in hoc ait: *Primum peccatum Adæ insinuatur negligentia, scilicet cohibendi uxorem a comedione vetiti fructus.* Atque ita fit, ut Adam prius peccaverit, quam ab Eva

tentaretur. Sed fundamentum Cajetani mihi non videtur probabile, quia si Adam eo tempore adfuisset, verba etiam serpentis audivisset, quod est contra narrationem Scripturæ dicentis de serpente: *dixit ad mulierem,* ibi enim tacite excluditur vir, et simul insinuat calliditatem serpentis, nam solus cum sola loqui voluit, ut illam facilius deciperet. Neque etiam verisimile est, Adamum audivisse verba serpentis, et nec credidisse illa, nec illis contradixisse. Quod si Adam non interfuit colloquio serpentis, profecto nec comedioni Eva adesse potuit, quia serpens non reliquit Evam, nec persuadere cessavit, donec illa comedet. Neque obstat illa particula *secum,* tum quia in vulgata non habetur, quod saltem est signum, non esse necessarium ad verum sensum a Spiritu sancto intentum: tum etiam, quia in Hebreo non conjugitur cum verbo, *dedit viro suo,* sed cum verbo, *et comedit,* unde Chaldaica habet, *et comedit cum ea.* Destructo ergo illo fundamento, manifestum est, non potuisse peccare Adamum per illam negligētiā, ac proinde Adamum ante, quam tentatur ab Eva, nihil peccasse.

6. *Secunda suppositio.* — Secundo suppono, Adamum non fuisse immediate tentatum a serpente, seu dæmonie antequam peccaret. Hoc etiam est certum, quia talis tentatio Adæ in Scriptura non refertur, neque per probabilem conjecturam præsumi potest. Quia talis tentatio non potuit esse mere interna, ut de Eva probatum est, eadem enim ratio, vel major est de Adamo; neque etiam fuit externa, quia dæmon in sola specie serpentis ad primos homines in Paradiso locutus est, et immediate cum sola Eva est locutus, ut per illam virum dejiceret. Nam, ut recte notavit Augustinus 14, de Civitat., cap. 11. *Dæmon serpente tanquam instrumento abutens fallacia sermocinatus est fœminæ, a parte scilicet inferiore illius humanae copulæ incipiens, ut gradatim perveniret ad totum, non existimans, virum facile credulum, nec errando posse decipi, sed dum alieno cedit errori.*

7. *Tertia suppositio.* — Tertio igitur est certum, Evam tentasse Adam, seu dæmonem per illam ipsum ad comedendum de arbore vetita, inducendo. Hoc significavit scriptura illis brevissimis verbis, *dedit viro suo,* quæ ita omnes Patres intellexerunt, et est communis sensus Ecclesiæ, et res per se satis clara. Non explicat autem Scriptura, quomodo, aut quibus verbis Eva maritum ad comedendum induxit: non videtur autem dubium, quin

præter actionem offerendi fructum arboris, verbis, et precibus induxerit virum ad comedendum, ut omnes notant. Quia mulier efficaciter desiderabat, habere virum socium in mandatione cibi, sola autem oblatio fructus, vel etiam simplex invitatio ad comedendum non erat sufficiens inductio, et ideo verisimile est, adhibuisse preces, vel aliquid hujusmodi. Et præsertim credibile est, quod omnes etiam auctores declarant, narrasse mulierem viro suo, quod de fructu illo comedisset, nihilque mali sensisset, imo visum esse optimum, ac delectabilem. Atque hoc bene etiam colligitur ex illa particula *secum*, quæ in Hebreo additur, vel cum ea, ut dicit Chaldaeus, nam cum ipsa se jam comedisse narrasset, invitavit virum, ut idem ipse faceret, et hoc est comedere *secum*, vel cum ea. Nam in hac societate, seu communicatione in participatione cibi maxime potuit Eva fundare rationes, et preces, quibus animam Adami ad comedendum inclinaret.

8. Que fuerit Adamo occasio primo peccandi. — *Opinio Pererii.* — *Eius fundamentum.* — In his autem omnibus nondum appetitum immoderatum excellentiae excitare posset, et ideo inquirendum ulterius est, an Eva narraverit Adamo promissiones serpentis, ut illis auditis potuerit animus Adæ in superbiam elevari. In quo puncto Pererius, lib 7, in Genes., circa illa verba, *deditque viro suo*, dicit, non esse verisimile, Eva narrasse Adamo dicta et promissa serpentis, nam si ea aperuisset, facile Adamus animadvertisset fraudes dæmonis, si bique cavisset. Unde ipsem dæmon, quia propter hanc causam non est ausus Adamum primo aggredi, aut tales promissiones illi facere, etiam Eavam instruxit, et instigavit, ut nihil de promissionibus sibi factis cum illo communicaret nec de effectibus futuris, quos sperabat, sed tantum ea proponeret, quæ experta jam erat, et efficaciora erant ad permovendum Adamum, adjunctis precibus et blanditiis, quibus significaret, non posse perfectam societatem et pacem haberet, nisi etiam in participatione illius fructus communem vitam agerent.

9. *Opinio Bellarmini verior.* — Contrarium nihilominus pro comperto habet Bellarminus, dicto lib. 3, de Amiss. gratiæ, cap. 4, § ult., ubi ait, illa eadem verba, *Eritis sicuti dii, scientes bonum et malum*, fuisse occasionem superbiam tam viro, quam foeminae, nam sicut præceptum non comedendi solus vir a Deo auferat, et per illum explicite et distincte fo-

minæ promulgatum est, ita e contrario, temptationis verba promissoria sola mulier a serpente audivit, et per illam in notitiam Adæ pervenerunt. Atque hic modus dicendi videtur insinuari ab Augustino, lib. 41, Genes. ad litt., c. 30, dum ait de Eva, *Sumpsit de fructu ejus, et manducavit, et dedit etiam viro suo secum.* Fortassis etiam cum verbo suasorio; quod Scriptura tacens intelligentem reliquit. Deinde videtur hæc opinio per se satis verisimilis, quia cum mulier fuisse illis verbis mota et inducta, et maxime cuperet virum imitatem sui habere, credibile est, ei proposuisse motivum et rationem, quæ illius existimatione fortissima erat. Neque ipsa cogitare potuit Adamum ex verbis illis potuisse sumere occasionem, fraudem aliquam suspicandi, cum ipsa nihil tale suspicata fuisse, et nihil jam de veritate promissionis dubitaret, et præsertim cum jam esset experta ex esu fructus vetiti mortem non fuisse secutam, neque aliquod aliud malum in se animadvertisset. Et præterea nulla est ratio ad credendum, consulto, voluisse mulierem illud secretum marito celare, cum non celaret factum, et aliquam rationem redditura esset, ob quam ausa fuisse de ligno vetito comedere. Unde nulla est causa existimandi, dæmonem consuluisse mulieri, eamve instigasse, ut promissiones illas viro non revelaret: nam per hoc potius se exponeret periculo turbandi ipsam Eavam, et incidendi in suspicionem fraudis ac deceptionis; eo vel maxime, quod etiam dæmon sperare potuit illa verba per foemina dicta animum viri ad appetitum tantæ excellentiae mouere et inducere potuisse: ergo verisimilius est etiam dæmonem cooperatum fuisse ad illum modum tentandi Adam. Quia quoniammodo illum tentasset, semper timere potuit, ne resisteret et constans esset, et ideo hæc generalis ratio non erat sufficiens, ut modum illum tentandi per dietas promissiones impeditret. Et aliqui vero similius est in ipsa prima tentatione aliquid miscere voluisse, quod superbiam, et excellentiae appetitum excitaret, quia optime sciebat, nullum fuisse medium, quo facilius posset homo in illo statu ad peccandum induci.

10. *Suadetur præterea ex Scriptura.* — Deinde a posteriori hoc sumitur ex Scriptura et Patribus, quatenus sentiunt, etiam Adamum peccasse per superbiam, appetendo similitudinem Dei. Hoc probatur primo ex verbis Dei ad Adam, Genes. 3: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum et malum.* Quæ verba ironice dicta fuere, ut omnes Patres af-

firmanit. Augustinus 41, Genes, ad litt., c. 39, lib. 2, de Vita contemplat., cap. 19, et Fulgentius, lib. de Incarnat. et gratia, cap. 22. Et Gregorius, lib. 4, Moral. cap. 9, aperte ait, dæmonem promissione sua lucem obtulisse, et tenebras peccati induxisse, et videtur tam de Adamo, quam de foemina loqui. Et idem sentit Bernardus, in serm. 1, Adventus, et in 2 serm., in octavam Paschæ, Leo papa, serm. 5, de Nativit., et Basilius, in Orat. *Quod Deus non sit auctor malorum.*

12. *Concluditur ex dictis, peccatum Adami ejusque objectum quale fuerit.* — Ex his ergo satis probatum manet, Adamum superbiendo peccasse, et consequenter Eavam, cum illum ad peccandum induxit, aliquod objectum ei proposuisse, quod illum ad superbiam excitaret. Nullum autem aliud objectum probabiliter cogitari potest ab Eva propositum, nisi illudmet, quod sibi fuerat a serpente promissum: ergo probabilissima est conjectura, quod Eva non solum petendo et rogando, sed etiam promissionem serpentis referendo, virum ad peccandum induxit. Ex quo ulterius concluditur assertio intenta, juxta D. Thomæ sententiam, nimurum primum internum peccatum Adæ, sicut etiam Eavæ, fuisse superbiam. Hoc satis jam est auctoritate probatum; et quod de primo peccato Eavæ supra adduximus, idem confirmat. Nam supposito dicto fundamento, quod idem objectum superbiam mulieri a serpente immediate propositum, per illum viro etiam patefactum fuerit, facile credi potest, idem fuisse initium peccandi in Adamo, quod fuerat in Eavæ. Et hoc etiam confirmat ratio supra adducta ex D. Thoma, quod in eo statu prima deordinatio voluntatis, moraliter loquendo, esse non poterat circa objecta sensibilia, et ideo credibile est fuisse circa spiritualia, nimurum per inordinatum appetitum excellentiae in scientia, seu similitudine Dei.

13. *Ad primum pro Scoto in n. 1.* — Atque hoc magis confirmabitur respondendo ad motivum Scoti. Primum sumebatur ex verbis excusationis Adæ: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, etc.*, Genes. 3. Ad quod imprimis dicimus, non esse verisimile, voluisse Adamum, unum peccatum alio peccato excusare: hoc enim modo magis seipsum accusaret. Non ergo ex nimio amore, sed ex naturali societate occasionem excusationis sumpsit. Unde Gregorius, lib. 22, Moral., cap. 13, alias 9, in hoc reprehendit specialiter Adam, quod in ipsum Deum videtur voluisse refundere causam sue ruinæ. *Qui foeminam sibi in sociam dederat, simulque amorem quasi naturalem erga illam*

indiderat, quæ fuit occasio audiendi verba ejus cum simili affectu, ex quo provenit, ut facilius per ea ad consentiendum sociæ induceretur, Deus autem, respondendo Adæ, *Quia audisti vocem uxoris tuæ, et comedisti*, imprimis tacite rejicit excusationem, quia etiamsi esset uxor, seu persona alias diligibilis, seu amica, postulans aliquid divino præcepto contrarium, audienda non esset, ut notavit Augustinus 14, de Cœnitate, cap. 14. Deinde significavit Deus, Adamum non solum peccasse comedendo, sed etiam audiendo uxorem, utrumque enim distincte reprehendit. In quo autem constiterit illud peccatum audiendi uxorem, infra magis explicabitur: certum autem est, non fuisse in substantia actus, sed in modo, quia nimis remisse et indulgenter, et sine ulla reprehensione illam auditit. Quod quidem peccatum sive commissionis, sive omissionis externum fuit, et consequenter (juxta ea, quæ de Eva diximus) illud fuit indicium animi jam interius deordinati, utique per excellentiæ appetitum, ac superbiam.

14. *Ad secundum in num. 1.* — Explicatur Augustinus. — Ad secundum sumptum ex Augustino, respondetur, ex illis verbis Augustini ad summum colligi priusquam Adam consentiret in esum cibi prohibiti, jam peccasse per inordinatum amorem uxorius, quod verum est, ut in puncto proximo præcedente declaravi. Quoties ergo Augustinus ait, Adam peccasse, *Ne uxori displiceret, et sciens, ac prudens, et similia, non loquitur de primo peccato Adæ, sed de peccato comedendi de ligno vetito, ante quod jam præcesserat peccatum superbiae.* Quod ex eisdem locis colligi potest: nam in lib. 14, Genes. ad litt., cap. 39, dicit, illa verba, *Ecce Adam factus est, sicut unus ex nobis, etc., fuisse, Dei deterrentis ceteros ne ita superbirent;* et in cap. 42, circa finem ait: *Virum propter aliquam mentis elationem, quæ Deum internorum serutatorem latere non poterat, aliqua experiendi cupiditas solicitavit, cum mulierem videret, accepta illa esca non esse mortuam;* et lib. 14, de Cœnitate, post verba citata ex cap. 11, in cap. 13, adjungit, in utroque præcessisse superbiam tanquam initium omnis malæ operationis. Et sic etiam locum habet, quod in eodem capite Augustinus dixit potuisse Adam falli, reputando veniale transgressionem ex uxorius affectu commissam. Quia jam præcesserat superbiam, per quam jam amiserat homo privilegium ne posset decipi: sicut de Eva diximus, et in capite sequenti magis de Adamo explicabimus.

15. *Ad verba Augustini ibid.* — *Ordo tentationis, et ruinæ Adami.* — Neque obstat, quod in cap. 42, lib. 14, Genesis dicit Augustinus de Adamo, *non carnis victimum concupiscentia, quam nondum senserat, sed amicabilis benevolentia deliquisse.* Nam responderi potest, vel illam amicabilem benevolentiam prout præcessit inobedientiam non fuisse culpabilem, sed fuisse ipsummet amorem naturalem, a quo interdum aliqua occasio peccandi accipi solet, sicut respondet Cajetanus 2, 2, quæst. 163, art. 4. Vel certe dicendum est (ut jam indicavimus) quando ille amor coepit esse peccaminosus, jam præcessisse superbiam, et consequenter Adamum prius amisisse justitiam originalem, quamvis nondum sensisset legem fomitis in membris suis, de qua loquitur Augustinus. Sicut etiam supra de Eva diximus illam prius amisisse originalem justitiam, quam concupiscentiæ motus sentiret exterius. Et utrumque pro aliquo tempore verum inventur, si ordo tentationis, et ruinæ Adami consideretur. Nam cum primum mulier accessit ad tentandum virum, illam ex naturali amore benigne suscepit, et sine resistentia audiuit, quod facere potuit sine culpabili excessu in amore, quia nondum adverterat periculum, aut occasionem peccandi, nec etiam obligacionem resistendi, aut reprehendendi uxorem. Imo priusquam Adam inciperet ita obligari, potuit inculpabiliter verba uxorius audire integræ, quia prins debuit factum Eveæ plene cognoscere, quam cogitare posset, illam esse reprehensione dignam, aut in verbis ejus tentationem et inductionem ad malum contineri. Auditis ergo verbis uxorius eum deberet contra illam insurgere, potius elatione animi, et appetitu excellentiæ per verba uxorius sibi representatae deliquit. Et inde factum est, ut circa benevolentiam uxorius excedere inciperet, nimium illi indulgendo, vel, ut Augustinus ait, *timendo eam contristare.* Qui excessus inchoari jam potuit ex inferiori appetitu sensitivo, quia originalis justitia jam erat amissa, quamvis ipse Adamus fortasse non animadverteret novitatem, ut sic dicam, illius inordinationis, nec unde proveniret. Atque ita ex amore uxorius jam culpabili ad externam, et apertam inobedientiam progressus est.

16. *Locus Augustini obscurus.* — Arguitur primo. — Arguitur secundo. — Respondetur ad hoc posterius. — Respondetur ad illud prius. — Sed adhuc obscurum est, quod Augustinus ait Adamum consensisse petitioni Eveæ. *Nolens illam contristare, et ne discordia, et dissensi-*

quemdam nimium amorem benevolentiae sui: nam idem appetitus excellentiæ simul est concupiscentia excellentiæ, et benevolentia sui, quia sibi amat superbus illam excellentiam. Negamus autem consequentiam, scilicet hunc amorem sui non posse esse primum peccatum, quia nihil est, quod impedit, quominus voluntas hominis primo feratur inordinate ad excellentiam sibi appetendam, seu concupiscentiam. Sicut in Eva ostendimus, et idem in superiori tractatu de Angelo diximus. Nec obstat differentia, quam inter hominem, et Angelum Scotus meditatus est: nam ad summum probat non ita posse hominem ex prima cognitione sui ad superbiam moveri. Sicut motus est fortasse Angelus ex prima cognitione suæ naturalis excellentiæ. Vel etiam probabiliter suadet illa differentia non ita facile potuisse hominem sine suasore extrinseco ex se, ab intrinseco, ad superbiam elevari, sicut potuit primus Angelus. Hoc tamen non obstat quominus primum objectum extrinsecè propositum Adæ, et efficacius ad excitandum illum ad aliquem inordinatum affectum fuerit objectum superbiae. Atque ita comparando personam Eveæ (ut sic dicam) ad verba ejus, efficaciora fuerunt verba ad provocandum Adamum ad superbiam, quam ipsam Eva sua præsentia fuerit potens ad inclinandum illum ad sensibilem, ac inordinatum sui amorem. Unde ad confirmationem negatur antecedens: nam optime potuit primum peccatum Adæ esse ex amore proprii commodi, vel potius in excessu talis amoris. Nam appetitus excellentiæ amor proprii commodi, est: et in illo prima inordinatio esse potuit, ut ostensum est. Imo quanto Adam magis seipsum amabat, quam uxor, tanto facilius potuit prius peccare ex amore proprii commodi, quam ex amore benevolentiae et commodi sue uxorius.

CAPUT IV.

UTRUM ADAM PER INFIDELITATEM PECCAVERIT, VEL QUÆ PECCATA POST SUPERBIAM COMMISERIT.

1. *Primum punctum an peccaverit Adam per infidelitatem.* — Pars negans suadetur primo ex Paulo. — Tria sunt in hoc capite explicanda. Primum, an primus homo post superbiam infidelis fuerit. Secundum, an tanta fuerit infidelitas ut etiam fidem amiserit. Tertiū, post superbiam quot peccata, et quo ordine commiserit. Ratio vero, et fundamentum totius dubitationis est illa sententia Pauli 1, ad Tim. 2. *Adam non est seductus, mulier au-*

rationem Scoti concedimus, superbiam esse